

وضعیت معیشتی

اساتید جوان را از نفس می‌اندازد

زهرا رضایی
خبرنگار گروه دانشگاه

رسم بر این سبک و سیاق بوده و هست که در مناسبت‌های پاسداشت افراد یا گروه‌ها مثل روز استاد باید سراغ قدیمی‌های آن شغل رفت؛ اساتیدی که عمرشان را در راه آموزش و پژوهش گذاشته‌اند یا کسانی که به شکلی در این حوزه عنوان دار محسوب می‌شوند. ما اما در این گزارش سنت شکنی کرده‌ایم و سراغ اساتید جوان‌تری رفته‌ایم که امروز

به‌عنوان نیروهای تازه‌نفس در عرضه نظام آموزش عالی کشور شناخته می‌شوند. نیروهایی که هرچند تجربه قدیمی‌های این حوزه را ندارند، اما پایه‌پای آنها برای تربیت نیروی انسانی متخصص در حوزه‌های مختلف دانشی تلاش می‌کنند؛ هرچند شرایط امروز این حوزه باعث شده کار کردن در فضای آموزشی و پژوهشی برای این قشر با چالش‌هایی همراه باشد. وضعیتی که به نظر می‌رسد روزی رفعت جامعه برای رسیدن به کرسی هیات علمی هم اثرگذار بوده، به طوری که براساس شنیده‌ها آمار مربوط به آخرین فراخوان جذب هیات علمی از سوی وزارت علوم

نسبت به سال‌های گذشته با ریزش قابل توجهی همراه بوده؛ ریزشی که نشان می‌دهد سوگیری جامعه به این شغل دستخوش تغییر شده است. از طرف دیگر ارزیابی فضای فعلی برای اساتید جوان هم موید این موضوع است که چالش‌های معیشتی درکنار شرایط سخت فعالیت‌های پژوهشی باعث شده آنها نتوانند آن‌طور که باید خودی نشان دهند. در این میان نمی‌توان سخنگیری‌هایی را که براساس آیین‌نامه‌های مختلف در حوزه ارتقای مرتبه علمی آنها در دانشگاه‌ها اعمال می‌شود هم نادیده گرفت. اینها درحالی است که قطعا اعضای

عضو هیات علمی دانشگاه علم و صنعت:

نگاه سلیقه‌ای دانشگاه‌ها به ارتقا برای اساتید جوان مشکل ساز شده است

امید و وحیدی، عضو هیات علمی دانشگاه علم و صنعت با بیان اینکه مساله اقتصاد برای اساتید هم وجود دارد، گفت: «در گذشته حقوق اساتید دانشگاه فاصله قابل توجهی با بدنه جامعه داشت و به همین دلیل اساتید جزء قشر دهک بالا محسوب می‌شدند، اما امروز به واسطه سیاست‌گذاری‌های دولت، آنها تقریباً از حقوق بالایی برخوردار نیستند و فارغ‌التحصیل ما وقتی به شرکت‌های خصوصی می‌رود، حقوقش از اساتیدش - که چندین سال در این حوزه هستند- بیشتر است، از طرف دیگر تربیت قشر تحصیلکرده توسط اساتید دنبال می‌شود ولی نگاه ویژه و دلسوزانه‌ای وجود ندارد، درحالی که مسئولان باید نسبت به این قشر این‌گونه باشند.»

وضعیت چون توسط اساتید قدیمی تدوین می‌شود، حال چه در سطح وزارت علوم و چه دانشگاه‌ها، طبیعتاً اساتید جدید بیشتر گرفتار می‌شوند. به عبارت دیگر سابقاً از اساتید انتظار کار پژوهشی به این معنا وجود نداشته که قرار باشد با صنعت ارتباط بگیرند یا تعداد مقالات علمی و پژوهشی و ISI پایین برده یا حتی در حوزه جذب دانشجوی شرایط آسان‌تر بوده، اما هرچه جلوتر می‌رویم ضوابط این حوزه‌ها سخت‌تر می‌شود. تا جایی که طی چندسال اخیر عنوان شده اساتید باید قرارداد صنعتی داشته باشند. هرچند این مولفه برای هدفمند شدن پژوهش‌ها خوب است، به جای آنکه انتظارات پژوهشی کاهش پیدا کنند، وضعیت در حوزه انتشار مقالات هم سخت‌تر شده است.»

این امتیاز باید حداقل ۲۰۰ باشد تا پرونده‌ها از دانشکده‌ها به سطح دانشگاه برسد، یعنی تقریباً دو برابر آنچه وزارت علوم گفته برای ما لحاظ می‌شود. در اصل نگاه سلیقه‌ای دانشگاه‌ها برای ارتقای خود چالشی اصلی به شمار می‌رود.»

وحیدی با بیان اینکه مشکل دیگر زیرساخت‌های دانشگاه‌هاست، ادامه داد: «اساتید ورودی دانشگاه با نام استادیار شناخته می‌شوند، بعد از مدتی به دانشیار و در نهایت عنوان استاد می‌گیرند. استادیار هم با توجه به نامش مشخص است، یعنی باید کمک‌کننده استاد باشد ولی متأسفانه اساتید جوانی که وارد دانشگاه می‌شوند، رها هستند، یعنی با امکانات صفری مواجه می‌شوند و هیچ استادی نیز آنها را در آزمایشگاه خودش راه نمی‌دهد، مگر اینکه از قبل با استادی در ارتباط باشند. متأسفانه این باعث می‌شود استادیار مجبور شود از صفر با هزینه‌های بالایی که در حوزه آزمایشگاه داریم و گزرتی هم وجود ندارد، کارهای پژوهشی‌اش را دنبال کند.»

او با انتقاد از این وضعیت اظهار داشت: «قطعا این مساله خوب نیست، درحالی که اساتید قدیمی هم آزمایشگاه مجهز و هم ارتباطات و دانشجویان خوب دارند و هم حقوق بالاتری می‌گیرند و به همین دلیل

بهبتر هستند هم پژوهش‌های بیشتری داشته باشند و هم قراردادهای صنعتی در نظر نمی‌گیرند.» عضو هیات علمی دانشگاه علم و صنعت افزود: «مشکل دیگری که داریم درباره فعالیت‌های صنعتی است؛ چراکه در این زمینه هم صنایع آن‌طور که باید با اساتید جوان همراهی نمی‌کنند. به صورت سیستماتیک در حوزه ارتباط برقرار کردن با صنعت مشکل داریم و همچنین در حوزه ورود محصولات تولیدی به بازار با مشکلات زیادی همراه هستیم. به‌طور مثال بنده محصولی را در حوزه روغن تولید کرده‌ام اما کارخانه حاضر نیست آن را مورد آزمایش قرار دهد، یعنی صنعت عملاً هیچ رغبتی به استفاده از این محصول جدید نشان نمی‌دهد.» وحیدی گفت: «با وجود اینکه بحث قراردادهای صنعتی برای اساتید لحاظ شده، اما از یک سو صنایع همکاری‌های لازم را نمی‌کنند و از سوی دیگر در دانشگاه بخش مشخصی وجود ندارد که این مسائل را به صورت ویژه دنبال کند. باید به این مساله اشاره کنم که امکان تست کردن محصول تولیدی توسط ما در دانشگاه وجود ندارد و حتماً باید در خود کارخانه انجام شود. در حوزه ارتباط با صنعت هر استادی با توجه به رشته‌اش با مشکلات خاصی همراه است.»

دانشیار دانشگاه تربیت مدرس:

معیشت اولین چالش اساتید جوان محسوب می‌شود

علی شمس‌الدینی، دانشیار دانشگاه تربیت مدرس اصلی‌ترین چالشی را که اساتید جوان با آن روبرو هستند، معیشت دانست و گفت: «کسی که به سن هیات علمی شدن در دانشگاه‌ها می‌رسد با توجه به سطوح تحصیلاتی که باید آنها را بگذرانند، درده سنی ۳۰ تا ۳۲ سال قرار دارد. طبیعتاً فردی که در این سن تازه می‌خواهد به دریافت حقوق برسد، شرایطش با فردی که در ۱۸ سالگی یا قبل از آن وارد بازار کار آزاد شده، متفاوت است، یعنی در این سن فرد هم باید به سن ازدواج، مسکن، خودرو و... باشد و این مشکلات در شهرهای بزرگی مانند تهران به مراتب هم بیشتر از شهرهای کوچک است.»

به خصوص امروز به عضو هیات علمی دارد، درست نیست. از این رو شاید فشار اجتماعی که امروز یک عضو هیات علمی تحمل می‌کند از دیگر مشاغل بیشتر باشد. به خصوص با اخبار عجیب و غریبی که بعضاً توسط خود وزارت علوم منتشر می‌شود. به‌طور مثال خبری منتشر می‌شود مبنی بر اعطای وام دو میلیارد تومانی به اعضای هیات علمی، یعنی این نگاه وجود دارد که گویی این وام قرار است به خود فرد برسد و در ازای آن هیچ قسطی پرداخت نکند، در صورتی که وقتی به وزارتخانه مراجعه می‌کنیم متوجه می‌شویم اداره فراهم اعلام می‌کند باید ماهی ۴۰ میلیون تومان بابت این وام بپردازد که بعضاً بین ۲۳ تا ۲۷ درصد سود دارد و قطعاً عضو هیات علمی به خصوص جوانان توانایی پرداخت آن را ندارد اما با انتشار چنین خبرهایی دید جامعه را نسبت به این قشر منفی می‌کند.»

شمس‌الدینی بیان داشت: «هیات علمی تنها شغلی در کشور است که حکم حقوقی آنها از در یافتن‌شان بیشتر است. درحالی که در دیگر مشاغل از افراد می‌پرسیم، حکم‌شان چقدر است؟ می‌گویند به عنوان مثال ۱۰ میلیون اما دریافتی‌اش ۲۵ میلیون تومان است. درحالی که هیات علمی حکمش ۳۰ میلیون تومان اما دریافتی‌اش ۲۰ میلیون تومان است. همچنین اساتید امکان کار همزمان را ندارند که از طریق آن بتوان درآمد دیگری را کسب کرد.»

او ادامه داد: «بسیاری از مشاغل در کنار حقوق، مزایا هم دریافت می‌کنند اما این اتفاق برای اعضای هیات علمی وجود ندارد و این مساله هم به دلیل حکم بالایی است که در حقوق دارند. این اتفاق باعث شده تا استاد به عنوان فردی به جامعه معرفی شود که اصالتاً به مزایای دیگری جز حقوقش ندارد و البته نگاه جامعه را هم متفاوت کرده است. در

بسیاری از مشاغل خدمات رفاهی وجود ندارد ولی ما این‌طور نیستیم، به همین دلیل وقتی با بسیاری از اساتید صحبت می‌کنیم، دغدغه اصلی‌شان معیشت است.»

دانشیار دانشگاه تربیت مدرس تصریح کرد: «وقتی اساتید مشکل معیشتی داشته باشند، در حوزه آموزشی و پژوهشی هم افت می‌کنند. در حوزه پژوهش هم مسائل مالی مطرح است و قطعاً وقتی نتوان مواد اولیه و امکانات را فراهم کرد، طبیعتاً اساتید که کیفیت کار هم کاهش یابد. امروز در رشته سنجش از دور، برای خرید یک تصویر ماهواره‌ای در مقیاس کوچک باید ۱۰۰ میلیون تومان هزینه کرد و قیمت بالا باعث می‌شود تا به سراغ تحقیقاتی برویم که نیاز به خرید چنین تصاویری نباشد و همین مساله باعث کاهش کیفیت می‌شود. نکته دیگر اینکه امروز در بسیاری از مجلات خارجی برای چاپ مقاله باید پول پرداخت شود و مثلاً وقتی برای یک مقاله باید ۶۰ میلیون تومان هزینه کرد، قطعاً این مساله امکان‌پذیر نیست؛ چراکه این مبلغ تقریباً دو برابر حقوق یک هیات علمی ۱۰ ساله سابقه خواهد بود.»

شمس‌الدینی گفت: «آیین‌نامه‌های آموزشی و پژوهشی مان تا سال گذشته، از سیاست‌های کلی نظام تبعیت نمی‌کرد؛ چراکه مقام معظم رهبری در سخنرانی‌هایشان عمدتاً روی این تأکید دارند که چرا ما باید مقاله خارجی داشته یا چرا خارجی‌ها نباید برای فراگرفتن علم زبان فارسی را یاد بگیرند؛ هر چند به نظر می‌رسد اخیراً در آیین‌نامه ارتقا تغییراتی ایجاد شده اما تا سال ۱۴۰۲ شاهد این بودیم که افراد براساس آیین‌نامه همچنان به انتشار مقالات خارجی تشویق می‌شدند و مقالات داخلی با ضربی کمتری در حوزه ارتقا ملاک قرار می‌گرفت. البته گویی آیین‌نامه جدید به حل مسائل کشور توجه کرده که هنوز ابلاغ نشده است.»

او درباره استفاده از پتانسیل اساتید جوان ادامه داد: «بنده در سال ۹۳ از استرالیا به ایران آمدم اما نه کسی به سراغ آمده و نه بنده به جایی برای گرفتن پروژه مراجعه کردم. دلیلش هم آن بود که بسیاری از سازمان‌ها دست‌گانه‌هایی که در آنها پروژه تعریف می‌شود، به راحتی افراد تازه را نمی‌پذیرند، درحالی که در استرالیا صنعت به دنبال استفاده از ظرفیت دانشگاه بود اما در کشور ما برعکس است.»

دانشیار دانشگاه تربیت مدرس درباره پیشنهادها برای حل چالش‌های اساتید جوان گفت: «یکی از پیشنهادها‌های مهم این است که باید دولت‌ها به این مساله توجه کنند که اساتید دانشگاه‌ها با صنوف دیگر به دلایل اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی متفاوت هستند، به طوری که در حوزه فرهنگی انتظار جامعه از اساتید بالاتر است و همین مساله باعث می‌شود اساتید هزینه‌های بیشتری را نسبت به درآمدهایشان داشته باشند. نکته دیگر اینکه وزارت علوم باید در حوزه مسائل رفاهی تلاش کرده و معضل مسکن را به خصوص برای اساتید جوان حل کند. متأسفانه بخش رفاهی وزارت علوم یا اساتید را به دام بانک‌ها می‌اندازد یا به دام بساز و بفروش‌هایی می‌اندازد که خود مشکلاتی را برای آنها ایجاد می‌کنند.»

شمس‌الدینی خاطرنشان کرد: «توجه به اعتبار دانشگاه‌ها در راستای تقویت بنیه پژوهشی نیز باید ملاک قرار گیرد. همچنین آیین‌نامه‌های ارتقا هم باید منطبق بر فرمایشات رهبری و اسناد بالادستی نظام تدوین شود تا توسعه علم و کمک به حل مسائل صنعتی کشور ملاک قرار گیرد. چهارمین نکته هم ملزم کردن صنایع و سازمان‌ها به استفاده بهتر از دانشگاه‌ها و نیروهای این بخش است. شاید لازم باشد در اسناد بالادستی مانند دیگر کشورها صنعت و سازمان‌های مختلف ملزم شوند بخشی از منابع خود را به این حوزه اختصاص دهند.»

دستگیری ۲۵ نفر

از داوطلبان متقلب کنکور

عبدالرسول پورعباس، رئیس سازمان سنجش آموزش کشور در گفت‌وگو با ایسنا، درخصوص میزان سلامت و امنیت برگزاری نوبت اول کنکور ۱۴۰۳ اظهار کرد: «این آزمون علی‌رغم پیچیدگی‌هایی که داشت و فشاری که از جانب فضای تبلیغاتی شبکه‌های متقلب به سازمان سنجش وارد می‌شد، خوشبختانه در نهایت سلامت برگزار شد و مایکی از بی‌ظنترین و سالم‌ترین آزمون‌های خود را برگزار کردیم.» وی از تقلب ۲۵ داوطلب نوبت اول ۱۴۰۳ خبر داد و گفت: «تمامی این ۲۵ افراد متقلب بازداشت و به پلیس امنیت کشور تحویل داده شدند و در مراحل انجام بازرجویی هستند.» رئیس سازمان سنجش آموزش کشور خاطرنشان کرد: «در برگزاری نوبت اول کنکور امسال تمامی دستگاه‌های امنیتی کشور با تمام قوا برای تامین امنیت آزمون پای کار آمدند و توانستیم امنیت، آرامش و سلامت آزمون را تامین کنیم.» پورعباس خاطرنشان کرد: «۲۵ نفر از افرادی که به عنوان داوطلب متقلب در جلسه آزمون بازداشت شدند از مناطق مختلف کشور اعم از تهران، غرب و شرق کشور بودند و این افراد در همان دقایق اول آزمون شناسایی و دستگیر شدند.»

اختصاص ۱ میلیارد تومان پژوهانه

به استادان برگزیده کشوری

حسن زمانیان، رئیس سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران در مورد آیین تجلیل از استادان برگزیده که هر سال به همت وزارت علوم همزمان با روز معلم برگزار می‌شود، اظهار کرد: «اولین جنبه مهم در این آیین، رشد فزاینده استادان برگزیده هر سال نسبت به سال قبل، تعداد گروه‌های برگزیده و میزان جایزه است که نشان می‌دهد عالم و علما در کشور و برای وزارت علوم بسیار مهم هستند.» او تأکید کرد: «در این سازمان محورهای پژوهشی جهان را تا سال ۲۰۵۰ بررسی کردیم و به این محورها شامل میکروالکترونیک، کوانتوم، هوش مصنوعی، موضوع تغییر اقلیم، توسعه گرافن و سوخت پاک نیتروژن رسیدیم. هر کدام از استادان برگزیده که روی این حوزه‌ها کار کرد و طرح تحقیقاتی را پیش ببرند به آنها تا یک میلیارد تومان پژوهانه اختصاص می‌دهیم.» گفتنی است، روز گذشته در مراسم نکوداشت مقام اعضای هیات علمی نمونه کشور ۶۵ استاد به عنوان نمونه معرفی و مورد تجلیل قرار می‌گیرند که جوان‌ترین استاد نمونه کشوری ۲۵ سال و پیرترین استاد نیز ۷۰ سال داشت.

تدوین پیش نویس لایحه حمایت جامع

از نخبگان ایرانی با ۵۵ ماده

سیدسلیمان سیدافقهی، قائم مقام بنیاد ملی نخبگان با بیان اینکه محور فعالیت‌های بنیاد ملی نخبگان سند راهبردی کشور در امور نخبگان است، اظهار داشت: «این سند به حدی از نظر حضرت آقا اهمیت دارد که ایشان در دیدار با نخبگان و مسئولان در سال ۹۸ فرمودند که یکی از مشکلات مهم در حوزه علم و فناوری کشور عمل نشدن به این سند است و اجرایی شدن سند را مطالبه کردند.» او یادآور شد: «البته این مورد در حال حاضر توسط مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی محقق شده است، اما فراموش نکنیم بنیاد ملی نخبگان مسئولیت ایجاد چنین فضایی در تمام کشور را برعهده دارد و باید در تمام دستگاه‌ها هیات‌های آیدیشه‌ورزی را تشکیل دهد.» افقهی گفت: «بنیاد ملی نخبگان پیش نویس لایحه قانون حمایت جامع از نخبگان ایرانی را در ۵۵ ماده و بنام مرکز پژوهش‌های نخبگان و ایجاد زمینه برای استفاده از ظرفیت ایشان در دستگاه‌های اجرایی، آماده کرده است که در صورت تصویب در مجلس شورای اسلامی می‌تواند بسیاری از مشکلات موجود را رفع کند.»

۸۸ هزار داوطلب آزمون دکتری سال ۱۴۰۳

انتخاب رشته کردند

علیرضا کریمیان در گفت‌وگو با مهر افزود: «از ۱۵۱ هزار و ۶۲۳ داوطلب شرکت‌کننده در آزمون دکتری ۱۴۰۳ تعداد ۱۲۵ هزار و ۱۷۴ نفر مجاز به انتخاب رشته شده‌اند و کارنامه نتایج اولیه آزمون دکتری از ۲۸ فروردین ماه ۱۴۰۳ در اختیار داوطلبان قرار گرفته است.» وی افزود: «افرادی که براساس مندرجات کارنامه اولیه مجاز به انتخاب رشته‌های تحصیلی در یک یا چند کد ترکیب رشته از مجموعه امتحانی در دوره روزانه یا سایر دوره‌ها شده‌اند، تا ساعت ۲۴ روز چهارشنبه ۱۲ اردیبهشت فرصت دارند نسبت به ثبت کدرشته محل‌های انتخابی خود حداکثر ۵ کدرشته محل اقدام کنند.» کریمیان با اشاره به اینکه از تعداد بیش از ۱۲۵ هزار نفری که مجاز به انتخاب رشته شده‌اند، ۶۸ هزار و ۷۶۵ نفر مرد و ۵۶ هزار و ۴۰۹ نفر زن هستند، گفت: «تاکنون بیش از ۸۸ هزار نفر از داوطلبان مجاز نسبت به انتخاب رشته اقدام کرده‌اند اما این آمار شامل مجازین دانشگاه آزاد نیست.»